

Для всіх інших видів бухгалтерського балансу балансуючим показником можуть виступати як статутний капітал організації, так і фінансовий результат її діяльності.

Висновки та пропозиції. Виходячи з даних бухгалтерського балансу, можна отримати уявлення про поточний стан справ в організації, інакше кажучи, бухгалтерський баланс - це показник фінансового стану організації.

Важливою умовою повного якісного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства є вміння аналізувати фінансову звітність, і, зокрема, основну її форму - бухгалтерський баланс. Важливо розуміти економічне втримування кожної балансової статті, способів її оцінки, ролі в діяльності підприємства, характеру змін сум по тій або іншій статті й значення цих змін для оцінки економіки підприємства. Уміння читати бухгалтерський баланс дає можливість тільки на підставі вивчення балансових статей одержати значний обсяг інформації про підприємство.

Список використаних джерел:

1. Бухгалтерський облік: Навч. посіб.\ Белінська О.В., Однолько В.О. – Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2013. – 166 с.
2. Конспект лекцій з дисципліни «Бухгалтерський облік» для студентів за напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит» (Частина І) / Укладач О.В. Будько – Кам'янське: ДДТУ, 2016 – 116 с.
3. Сук Л.К., Сук П.Л. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник. – К.:Знання, 2008. – 507 с.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»:Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 року №73 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SH000099.html
5. Міжнародні стандарти фінансової звітності (версія перекладу українською мовою – 2011 рік) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу
6. Кузьмінський А.М., Кузьмінський Ю.А. Теорія бухгалтерського обліку : Підручник.-К.: КНЕУ, 1999.- 288с.
7. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підручник.-К.: АСК, 2001.- 784с.

Дубініна М.В., д.е.н., професор
Миколаївський національний аграрний університет
Трум О.Ю., здобувач вищої освіти
Миколаївський національний аграрний університет
Височанська А.В., здобувач вищої освіти
Національна академія статистики, обліку та аудиту

МІСЦЕ СОЦІАЛЬНОГО ОБЛІКУ У ОБЛІКОВІЙ СИСТЕМІ

У сучасних динамічно змінних ринкових реаліях не виникає ніяких сумнівів в необхідності розширення меж бухгалтерського обліку та традиційної фінансової звітності. Ведення соціально орієнтованого бухгалтерського обліку та формування соціальної звітності розширює можливості надання інформації на довгострокову перспективу діяльності підприємства. Соціальний облік виступає не окремим видом обліку, а швидше за все розширенням меж традиційного бухгалтерського обліку, яке представлено двома напрямками: перший напрямок пов'язано з необхідністю збільшення складу показників бухгалтерської звітності в інтересах користувачів; другий - концентрує увагу на обліку соціальних витрат.

Проблемні питання формування інструментів соціального обліку відображені в роботах Ж. Богданової, Ф. Бутинця, О. Герасименко, В. Дерія та ін.

Соціальний облік включає: облік соціальної відповідальності (облік індивідуальних чинників, що мають соціальну значимість); облік сукупного впливу (оцінка сукупних витрат підприємств); соціально-економічний облік (оцінка проектів, що фінансуються суспільством з використанням фінансових і нефінансових показників, які не можуть бути оцінені у грошовому еквіваленті, але мають великий суспільний резонанс); врахування соціальних показників (довгострокова нефінансова кількісна соціально-статистична оцінка); громадський облік (спроби побудувати облік в глобальних масштабах), який пов'язує всі види соціального обліку. По ряду зазначених позицій соціальний облік виступає частиною статистичного обліку, який вивчає, контролює і узагальнює масові явища та процеси відтворення матеріальних благ і суспільних відносин. Ці дані допомагають аналізувати результати різних процесів і прогнозувати їх подальший розвиток. Даний облік носить макроекономічний характер, тобто він, як правило, ведеться не окремими підприємствами, а державними органами з метою отримання, наприклад, такої інформації, як об'єми виробництва продукції в усіх галузях сфери матеріального виробництва та її собівартість, забруднення навколишнього середовища, кількість основних фондів природоохоронної діяльності, динаміка продуктивності праці і заробітної плати та ін. У масштабах країни в статистиці використовується система національних рахунків, яка заснована на формуванні, узагальненні та систематизації показників обстежень, а також статистичної звітності підприємств і об'єднань. Згідно з отриманою первинною інформацією складається комплекс зведених (узагальнюючих) показників, що характеризують стан і динаміку економіки на макрорівні. Соціальний облік в аналітичному варіанті використовує дані статистичного обліку в своїх соціально-статистичних оцінках, однак вимоги соціальної звітності відповідно до стандарту GRI ширше системи національних рахунків, що в кінцевому підсумку призведе до розширення статистичних досліджень на рівні підприємства (мікрорівень).

Існує зв'язок соціального обліку з оперативним, який дуже близький до управлінського обліку та тісно пов'язаний з фінансовим обліком, статистикою та іншими видами господарського обліку.

Звідси випливає, що соціальний облік може використовувати проміжні відомості оперативного обліку, але угруповання і обробка результатів повинні здійснюватися самостійно.

Повертаючись до бухгалтерського обліку, треба відзначити, що соціальний облік, народжений в його надрах, має з ним найбільшу кількість перетинів, хоча деякі особливості складають його явну індивідуальність.

Вимірники, які застосовуються у соціальному обліку являють собою натуральні і грошові величини. Соціальна звітність подається тільки в консолідованому вигляді. Періодичність соціального обліку та звітності визначається стратегією соціальної політики підприємства і не відповідає рамкам бухгалтерської звітності. Найважливішими принципами соціального обліку та звітності є тільки соціальні пріоритети підприємства відповідно до прийнятої соціальної політики. Якщо бухгалтерський облік заснований на консерватизмі відображення господарської діяльності підприємства, то соціальний облік при дотриманні вимоги якості звітності має на увазі безперервне вдосконалення методів відображення соціальної діяльності.

Якщо ведення бухгалтерського обліку носить динамічний характер відображення господарської діяльності підприємства, то соціальний облік відповідно до стандартів корпоративної соціальної відповідальності відображає у своїй звітності тільки константні дані результатів в періодичності завершення тієї чи іншої соціальної програми.

Проектування соціального обліку та звітності в практичну площину для підприємства вимагає формування адаптованого інструментарію, що дозволяє враховувати доходи і витрати, пов'язані із здійсненням соціально-орієнтованої та соціально-відповідальної господарської діяльності. Таким інструментарієм може виступати облікова політика і робочий план рахунків бухгалтерського обліку, складений таким чином, щоб задовольняти цілям збору та відображення інформації, необхідної для складання соціальної звітності. Ступінь деталізації робочого плану рахунків визначається потребами керівництва і встановлюється підприємством самостійно. З технічної точки зору, зміни, що вносяться до бухгалтерського обліку для забезпечення потреб управління соціальною діяльністю, обумовлені цілями сталого розвитку підприємства, можна розглядати як вдосконалення організації аналітичного обліку витрат.

На першому етапі підготовки до розробки облікової політики та робочого плану рахунків, виходячи з того, що дані бухгалтерського обліку - основне джерело відкритої інформації для формування показників соціальної звітності, необхідно визначити, які господарські операції, що підлягають відображенню в бухгалтерському обліку, можна інтерпретувати як соціально значущі. Саме таке диференціювання всієї сукупності господарських операцій за цією ознакою, дозволить відобразити в обліковій політиці підприємства стратегічні цілі, визначені керівництвом підприємства щодо корпоративної соціальної відповідальності.

На другому етапі треба визначити значимість, або «соціальної ваги» цих операцій, що дозволить співвіднести інформацію з переліком показників корпоративної соціальної відповідальності.

На третьому етапі розробляється робочий план рахунків бухгалтерського обліку підприємства, призначений для відображення всіх аспектів соціально-орієнтованої та соціально-відповідальної діяльності підприємства. Він може бути побудований в декількох аналітичних рівнях, які дозволяють диференціювати суми, віднесені на рахунки відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку та вимогами міжнародних стандартів корпоративної соціальної звітності. Останній аналітичний рівень може бути початковим для соціального обліку в рамках управлінського обліку.

Відображення соціальної спрямованості в плані рахунків визначається головним бухгалтером, і обумовлено: особливостями компанії, згідно її галузевої приналежності; прийнятими компанією стратегічними цілями в сфері корпоративної соціальної відповідальності.

Тенденції підвищення вимог до бізнесу з боку громадських інститутів, державних органів регулювання в рамках єдиної концепції соціальної держави, підвищення соціальної активності і розвитку соціальної ініціативи на рівні підприємницького середовища пред'являють нові вимоги до бухгалтерського обліку і звітності в частині відображення і розкриття відомостей про соціальні зобов'язання підприємства та побудови системи соціального обліку.

Список використаних джерел:

1. Богданова, Ж. А. Развитие социального учета в Украине: определение основных понятий. Інноваційна економіка. 2013. № 7(45). С. 293-296.
2. Бутинец Ф.Ф. Альфа і омега бухгалтерського обліку або моя болісна несповідь. Житомир: Рута, 2007. 328 с.
3. Герасименко, О. Соціальний облік та нефінансова звітність як інструмент реалізації соціальної відповідальності. Вісник Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Економіка. 2012. № 137. С. 39-42.
4. Дерій, В. А., Дерій М.В. Облікові та аналітичні компоненти нефінансової звітності та їх роль в економічній системі. Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія : Економічні науки. 2014. Вип. 2(88). С. 95-103.

Зубілевич С.Я., к.е.н., професор

Самедова Л.Р., студентка

Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЕНЕРГОРОЗПОДІЛЬЧИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Процес формування облікової політики будь-якого підприємства є надзвичайно важливим і водночас складним, потребує значних затрат часу і зусиль, відповідної компетенції бухгалтерів. Під час формування облікової політики енергорозподільчих підприємств слід брати до уваги особливості даної галузі, а також останні потреби інформаційного забезпечення амбітних стратегічних завдань і забезпечення прозорого формування тактичних рішень, що прогнозовано відповідають визначеним довгостроковим цілям.